

การเปลี่ยนแปลง

ความเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม การที่สัตว์ป่าขนาดใหญ่ได้ลดจำนวนลงอย่างมากและบางชนิดในพื้นที่ ก็มีมีแล้วนั้น ทำให้บริบทการประกอบพิธีอันเป็นความรู้หนึ่งที่ชาวละบริใช้จัดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งหนึ่งหรือรวมชาติได้ขาดหายไปจากบริบททางสังคมพร้อมๆ กับการสูญเสียความรู้ในการจัดการสังคมของผู้คนมະกะริ การอยู่อาศัยแบบหลักปักฐานมากขึ้น ขึ้นทำให้ความละบริรุ่นหลังมีความต้องการความมั่นคงในที่ดินอยู่อาศัยและที่ดินทำกิน และการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานจากบริการของรัฐโดยเฉพาะแหล่งเงินทุนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น กองทุนหมู่บ้าน โครงการส่งเสริมหรือพัฒนาเศรษฐกิจจากภารรัฐที่สนับสนุนในระดับหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถรับสิทธิเหล่านี้ได้เลย เพราะหมู่บ้านมະกะริเป็นเพียงหย่อมบ้านหรือหมู่บ้านบริวารเท่านั้น

The Member States of the European Union have decided to link together their know-how, resources and destinies. Together, they have built a zone of stability, democracy and sustainable development whilst maintaining cultural diversity, tolerance and individual freedoms.

The European Union is committed to sharing its achievements and its values with countries and peoples beyond its borders.

This views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the European Commission

โครงการ:

พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเมืองในประเทศไทย

ชุมชนเมือง มະกะริ

ข้อมูลเพิ่มเติม

มูลนิธิชุมชนเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (ม.ก.ส)
188/525 ม.10 หมู่บ้านครุสากา ช.21 ต.สันนาเมือง อ.สันทราย
จ.เชียงใหม่ 50210
โทรศัพท์: 052-063110
E-mail: ipf@thai-ips.org
Website: www.thai-ips.org, www.thaiipportal.net

จัดทำโดย:

สนับสนุนโดย:

ประวัติศาสตร์และถิ่นกำเนิด

มลายบริเป็นชนเผ่าพื้นเมืองทางภาคเหนือของไทย เดิมถูกเรียกจากคนภายนอกว่า “ผีตองเหลือง” ถูกบันทึกว่าเป็นชนเผ่าเรื่องล่าสัตว์ท่าของป่าในพื้นที่จังหวัดน่านและจังหวัดแพร่ในเขตรอยต่อของ 3-4 อำเภอ คือ อำเภอร่องกรุง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ และอำเภอเวียงสา อำเภอเมือง จังหวัดปาน

ตามประวัติศาสตร์ ที่ถูกค้นคว้าและบันทึกเรื่องราวไว้นั้น ไม่มีการยืนยันเป็นที่แน่นชัดได้ว่า มลายบริมีการเคลื่อนย้ายมาจากที่ได้ก่อนที่จะมาปรากฏตัวและถูกบันทึกไว้ ณ พื้นที่ป่าอยู่ต่อของจังหวัดแพร่และน่าน ตั้งแต่พื้นที่ป่าและเทือกเขาทางภาคเหนือฝั่งตะวันออก ไล่จากเทือกเขายลวงพระบางที่ปั้นเซพรมและน้ำตกแม่ไทร และลากจากเชียงรายจึงจังหวัดเลยเทือกเข้าฝั่นน้ำที่พادผ่านเชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน ภูมิประเทศที่เป็นภูเขาและป่าดงดิบในอดีตเป็นเส้นทางการท่องป่าทำมาหากินของชนเผ่าพื้นเมืองมลายบริ ผลวิเคราะห์ความผันแปรของ DNA ไมโครคอนเดรียได้ระบุว่ามลายบริเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มองโกลอยด์ดั้งเดิมที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากแอปเปิลไทยที่พับในประชารอื่น นับได้ว่า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่กว่ากลุ่มประชารอื่น และยังคงรักษาโครงสร้างทางพันธุกรรมเฉพาะของกลุ่มนั้นเอง ได้

พวกรา
ชาวมลายบริ

อย่างให้รู้จักและเรียกเราในชื่อนี้

เพราะ มลายบริ คือ “คนที่อยู่กับป่า”

“ชาวมลายบริ ไม่อยากให้เรียกเราว่า “คนตองเหลือง” หรือ “ผีตองเหลือง” เพราะพวกรา คือ “คน” ที่มีวิถีชีวิตและเอกลักษณ์เฉพาะที่เท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคม”

ประชากรและการกระจายตัว

สังคมชาวมลายบริมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเก็บหาของป่าและล่าสัตว์มาเป็นการตั้งถิ่นฐานถาวรตามนโยบายรัฐบาลมากกว่า 3 ทศวรรษ นั้นทำให้การอาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนหลายแห่งไม่ใช่รูปแบบการอยู่ร่วมกันของกลุ่มเครือญาติเดียวเท่านั้น แต่เป็นการอาศัยอยู่ร่วมกันของมลายบริจากหลายกลุ่มครอบครัวและเครือญาติ

มลายบริกระจายตัวอยู่ในพื้นที่จังหวัดแพร่และน่าน ได้แก่ หมู่บ้านภูพ่า หมู่บ้านห้วยลู่ และหมู่บ้านห้วยหยวก จังหวัดน่าน หมู่บ้านท่าวะ และหมู่บ้านห้วยอ้อม จังหวัดแพร่ รวม 87 ครอบครัว

ประชากร 396 คน

วิถีชีวิตและวัฒนธรรม

สังคมชาวมลายบริ ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติและการรวมกลุ่มกันทางสังคมเป็น “กลุ่มครอบครัว” นอกจากความสัมพันธ์ในทางญาติพันธุ์แล้ว ยังมีความสัมพันธ์ในเชิงเศรษฐกิจอย่างแนบแน่นด้วยโดยแท่ละหลังค้าเรือนเมื่ออาหารในป่าหรือรับอาหารเป็นค่าแรงในการรับจ้างก็จะมีการนำมาระบุน โดยไม่คำนึงว่าผู้ใดเป็นคนหาได้รวมทั้งการพึ่งพาภันในด้านอื่นๆ เช่น การป้องกันระวังภัย การประกอบพิธีกรรม เป็นต้น

พิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์

“พิธีmale loin เปียะเด้อ” (สูญเสียสัตว์) เป็นพิธีกรรมเพื่อขอ بماต่อสิ่งหนึ่งหรือร่างกายติดโดยผ่านผู้อ้วนโซโดยเฉพาะที่เป็นผู้ชายเป็นผู้ประกอบพิธีสิ่งหนึ่งหรือร่างกายตินฐานะผู้ดูแลสิ่งต่างๆ ในป่าอยู่ในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ชาวมลายบริจึงเป็นเพียงผู้ขอใช้ในสิ่งที่มีเจ้าของดูแลอยู่ การนำสิ่งของผู้อื่นมาใช้โดยเฉพาะกับสิ่งหนึ่งหรือร่างกายต้องมีการขอขมา

ภูมิปัญญา/องค์ความรู้ที่ทรงคุณค่า

มลายบริ ผู้อยู่กับป่าจึงมีการสั่งสมองค์ความรู้ของการจัดการทรัพยากรที่ยั่งยืนจากการสืบทอดกันมา ไม่ใช่การใช้สิ่งของระบบมนุษย์ ป่า และภาครัฐพยายามให้มลายบริตั้งถิ่นฐานถาวร การปรับตัวกับบริบทใหม่ รูปแบบการผลิตพืชเศรษฐกิจและใช้เงินสดเพื่อการแลกเปลี่ยนและยังชีพ การใช้องค์ความรู้ที่มีปรับเข้าสู่การจัดการที่ดินจึงเป็นการขยายฐานความรู้สู่การสร้างความมั่นคงในการยังชีพ ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติของชาวมลายบริ เช่น กระเบ้าจากเถาวลักษ์ “เบี้ยด” หรือถั่วสีเขียวป่า จึงเป็นการสืบความหมายของการนำภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าสร้างมูลค่าเพิ่มได้

